

Sygn. akt III RC 283/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2018 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu III Wydział Rodzinny i Nieletnich w składzie:

Przewodniczący SSR Piotr Kawecki

Protokolant sekr. sądowy Monika Smolarek

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2018 r. w Toruniu

sprawy z powództwa J. W. (1)

przeciwko J. W. (2)

o zaspokojenie potrzeb rodziny

I. zasądza od pozwanego J. W. (2) rzecz powódki J. W. (1) tytułem przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny kwotę (...) zł (jeden tysiąc) złotych miesięcznie płatną do 10 –go dnia każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia (...);

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego J. W. (2) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Toruniu kwotę (...) ((...)) złotych tytułem kosztów sądowych;

IV. nie obciąża powódki J. W. (1) kosztami sądowymi w części oddalonego powództwa;

V. wyrokowi w pkt. I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt III RC 283/18

UZASADNIENIE

J. W. (1) wniosła w dniu (...) r. pozew przeciwko J. W. (2), domagając się zasądzenia alimentów od pozwanego na jej rzecz tytułem przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny w kwocie po (...) miesięcznie poczynając od dnia wniesienia pozwu.

W uzasadnieniu wskazano m.in., że strony pozostają w związku małżeńskim. Pozwany nie łoży na utrzymanie rodziny z powodu uzależnienia od alkoholu. Powódka pobiera emeryturę w kwocie (...) zł miesięcznie zaś pozwany w kwocie (...) zł miesięcznie. Pozwany nie pomaga powódce w opłatach mieszkaniowych, nie kupuje żywności ani innych niezbędnych produktów. Powódka ponosi wszystkie koszty w tym: opłaty czynszowe (...) zł miesięcznie, opłata za telewizję (...) zł miesięcznie, opłata za energię elektryczną (...) zł co dwa miesiące, opłata za telefon (...) zł miesięcznie, wydatki na żywność i środki czystości ok. (...) zł miesięcznie, wydatki na leki ok. (...) zł miesięcznie.

Na rozprawie w dniu 11 lipca 2018 r. pozwany uznał żądanie pozwu do kwoty po (...) zł miesięcznie.

Sąd ustalił, co następuje:

J. W. (1) i J. W. (2) są małżeństwem od (...) r. Mają jednego syna, który jest już pełnoletni i sam się utrzymuje. Syn stron mieszka wspólnie z nimi, opłaca telewizję kablową w wysokości (...) zł, sam kupuje dla siebie jedzenie, nie dokłada się do czynszu.

/okoliczności bezsporne a ponadto dowód:

przesłuchanie powódki k. 56-56v.

wyciąg z aktu małżeństwa k. 5/

Obecnie pozwany ma (...) lat. Jest emerytem. Jego emerytura wynosi ok. (...) zł netto.

Kupuje sobie odzież, na którą przeznaczają ok. (...) zł miesięcznie. Na leki wydaje ok. (...) zł miesięcznie. Pali papierosy, kupuje ich (...) paczek miesięcznie po (...) zł.

Pozwany nie ma żadnych zobowiązań, kredytów, pożyczek.

J. W. (2) jest chronicznie uzależniony od alkoholu i co miesiąc na alkohol przeznaczają znaczne kwoty pieniędzy. Żonie mówi, że musi utrzymywać kolegę, który ma niską emeryturę. Z uwagi na uzależnienie od alkoholu pozwanego często nie ma w domu, często przez kilka dni z rzędu. Czasami w ciągu miesiąca nie ma w go w domu łącznie przez (...) dni.

Na utrzymanie wspólnego gospodarstwa domowego przekazuje powódce różne kwoty. W lutym 2018r. przekazał jej 780 zł.

Powódka ma obecnie (...) lata. Jest emerytką. Jej emerytura wynosiła ok. (...) zł. Nie ma żadnego majątku.

J. W. (1) ponosi opłatę za mieszkanie w wysokości (...) zł, dodatkowo opłaca telefon w wysokości (...) zł miesięcznie oraz co dwa miesiące prąd w wysokości ok. (...) zł.

Na jedzenie dla siebie i pozwanego przeznaczają ok. (...) zł miesięcznie zaś na środki czystości ok. (...) zł miesięcznie.

Pozwany nie pomaga powódce w prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego, wyciera jedynie kurze w jednym z pokoi.

Powódka ma problemy z ciśnieniem. Przyjmuje leki, za które płaci ok. (...) zł miesięcznie.

J. W. (1) przeprowadziła generalny remont ubikacji, za który zapłaciła (...) zł. Mieszkanie stron wymaga kapitalnego remontu, tj. pomalowania ścian i wycyklinowania podłóg.

/dowód: faktury i rachunki k. 6-7, 11, 44-46

potwierdzenie przelewu emerytury pozwanego - k. 54

informacja o wysokości opłat mieszkaniowych k. 8

pismo ZUS k. 9-10

wniosek z dn. 21.07.2017r. wraz z załącznikami k.14-26

zeznania pozwanego – k. 56v.-57

zeznania powódki k. 56-56v./

Sąd zważył, co następuje

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz przesłuchanie stron.

Sąd przyjął za wiarygodne dowody w postaci dokumentów złożonych przez strony do akt sprawy. Były one opatrzone odpowiednimi pieczęciami i podpisami, a zatem nie było podstaw do kwestionowania ich autentyczności i prawdziwości.

W ocenie Sądu zeznania złożone przez powódkę jak i pozwanego należało również co do zasady uznać za wiarygodne, za wyjątkiem relacji pozwanego co do wysokości przekazywanych przez niego co miesiąc środków na utrzymanie rodziny i środków przeznaczanych przez niego na zakup alkoholu. Większość okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy przez nich przytaczanych okazało się bowiem bezspornych między stronami lub wyjaśniło się w toku przesłuchania stron. Różniły się one jedynie szczegółami oraz subiektywną oceną poszczególnych okoliczności dokonywaną przez każdą ze stron. Ponadto były one zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Spór sprowadzał się zatem do oceny ustalonych faktów i ich interpretacji w świetle przepisów prawa.

Przechodząc do rozważań prawnych należy wskazać, że kodeks rodzinny i opiekuńczy nie przewiduje istnienia obowiązku alimentacyjnego pomiędzy małżonkami. Unormowany został jedynie obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami rozwiedzionymi (art. 60 kro) oraz małżonkami, w stosunku do których orzeczono separację (art. 61⁴ § 4 kro). W literaturze wskazuje się jednak, że art. 27 kro nakładający na małżonków obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli, może być traktowany jako źródło obowiązku łożenia także na utrzymanie współmałżonka. Mowa jest jednak w tym wypadku o obowiązku zbliżonym do alimentacyjnego, quasi alimentacyjnym (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2000r., III CKN 1015/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2004r., IV CK 371/03).

Zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 27 kro „oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli”. Obowiązek alimentacyjny przewidziany w tym przepisie powstaje przez zawarcie małżeństwa. Źródłem jego jest wzajemny obowiązek pomocy, współdziałania dla dobra rodziny i zaspokajania jej potrzeb.

Obowiązujące prawo rodzinne nie normuje, jak wiadomo, skutków prawnych faktycznej separacji małżonków. W zasadzie więc w czasie tej separacji trwają wszystkie skutki wynikające z zawarcia małżeństwa, w szczególności obowiązek małżonków wzajemnej pomocy i zaspokajania potrzeb rodziny.

W kwestii wpływu separacji faktycznej na istnienie omawianego obowiązku zdania są podzielone.

Pogląd, iż separacja faktyczna uniemożliwia uwzględnienie powództwa z art. 27 kro, bowiem nie sposób wówczas twierdzić o istnieniu rodziny przestawił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 maja 1999r. III CKN 153/99 LEX nr 50731 oraz w wyroku z dnia 28 stycznia 1998r. II CKN 589/97 LEX nr 33362.

Dominujący jest jednak pogląd, iż separacja faktyczna małżonków nie stanowi przesłanki do odmowy uwzględnienia powództwa o zasądzenie od jednego z nich na rzecz drugiego odpowiedniej kwoty pieniężnej tytułem realizacji obowiązku przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny. Podnoszony jest tu również niekiedy argument, że skoro w przypadku formalnego rozwodu lub separacji małżonek „niewinny” mógłby liczyć na alimentację w trybie art. 60 kro, to tym bardziej należy przyjmować istnienie takiego uprawnienia w przypadku małżonków jedynie faktycznie odseparowanych.

Stanowisko, według którego separacja faktyczna nie powoduje zniesienia obowiązku istniejącego z mocy art. 27 kro, może jedynie wpłynąć na jego ukształtowanie i zakres.

Wypowiedział się w tej kwestii Sąd Najwyższy w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 16 grudnia 1987r., III CZP 91/86, uzasadniając tezę pierwszą uchwały, stanowiącą, że: „Małżonek może dochodzić zaspokajania potrzeb na zasadzie art. 27 kro zarówno wtedy, gdy rodzinę tworzą małżonkowie i dzieci będące na ich

utrzymaniu, jak i wtedy, gdy w rodzinie dzieci takich nie ma". W uzasadnieniu tej tezy stwierdza się, że: "O potrzebach rodziny - w rozumieniu art. 27 kro - można mówić w zasadzie wówczas, gdy rodzina jest związana węzłem wspólnego pożycia. Tylko bowiem w takiej sytuacji powstają potrzeby dotyczące zespołu osób tworzących rodzinę. Dlatego nawet zupełne zerwanie pożycia małżeńskiego nie uchyla obowiązku przewidzianego w art. 27 kro, ale może wpłynąć na jego ukształtowanie i zakres".

Również w uchwale z dnia 7 sierpnia 1974r., III CZP 46/74, Sąd Najwyższy wskazał, że okoliczność, iż małżonkowie pozostają w faktycznej separacji nie stoi na przeszkodzie domaganiu się przez żonę pomocy od męża w postaci świadczeń alimentacyjnych na jej rzecz w granicach jej potrzeb oraz możliwości zarobkowych i majątkowych męża.

Powszechnie przyjmuje się, że jedynie w wypadkach szczególnych, np. gdy małżonek, który z własnej winy zerwał pożycie lub małżonek postępujący rażąco niewłaściwie domaga się zasądzenia świadczenia z art. 27 kro, sąd może odmówić uwzględnienia roszczenia, jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu małżonek pozostający w faktycznej separacji nie może być w gorszym położeniu niż małżonek rozwiedziony lub pozostający w separacji prawnej, który zgodnie z obowiązującymi przepisami może domagać się zasądzenia na swoją rzecz alimentów.

Zdaniem Sądu zatem także w wypadku zerwania pożycia małżeńskiego małżonek ma w stosunku do drugiego małżonka roszczenie z art. 27 kro o zaspokajanie potrzeb rodziny według zasady równej stopy życiowej (tak też Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 czerwca 1972r., III CZP 43/72). Prawo rodzinne wychodzi bowiem z założenia, że źródłem obowiązku alimentacyjnego są węzły krwi bądź instytucje prawne, z którymi łączy się powstanie obowiązku alimentacyjnego (małżeństwo, przysposobienie), kwestia natomiast wzajemnych stosunków między osobami uprawnionymi i zobowiązanymi do alimentacji, ich ewentualnych konfliktów, niewłaściwego postępowania usuwa się w zasadzie w procesie o alimenty poza sferą rozważań. Obowiązek wynikający z art. 27 kro istnieje zatem tak długo, jak długo istnieje małżeństwo, tj. powstaje on z chwilą zawarcia małżeństwa i gaśnie z chwilą jego ustania lub unieważnienia.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że małżeństwo stron istnieje, nie zostało bowiem unieważnione ani rozwiązane przez rozwód. Nie zachodzi również żadna szczególna okoliczność, która uzasadniałaby oddalenie powództwa jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego.

Stwierdziwszy więc, że związek małżeński istnieje i nie został rozwiązany przez rozwód, sąd ogranicza się do ustalenia, czy zachodzą przesłanki zasądzenia alimentów ze względu na potrzeby małżonka żądającego ich i na możliwości drugiego małżonka. Jedynym kryterium świadczenia alimentacyjnego są bowiem usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego. Należy przy tym mieć na uwadze nie tylko istniejącą sytuację obojga małżonków, ale także ich możliwości zarobkowe i majątkowe.

Obecnie pozwany otrzymuje emeryturę w wysokości ok. (...) zł miesięcznie.

Powódka i pozwany są w podobnym wieku. Nie ulega wątpliwości, że zarówno powódka jak i pozwany chorują, zatem wydają też środki finansowe na zakup leków, przy czym wykup lekarstw przez zażywanych przez powódkę jest kosztowniejszy.

Należy zauważyć, iż jedynym stałym dochodem powódki jest emerytura w wysokości ok. (...) zł netto.

Podkreślenia wymaga fakt, że strony nadal zamieszkują razem i to powódka uiszcza wszystkie opłaty związane z użytkowaniem lokalu w kwocie łącznej ok. (...) zł miesięcznie, a także kupuje żywność dla siebie i pozwanego i przygotowuje wspólnie posiłki. Z uwagi na fakt, że pozwany przekazuje jej niewielkie kwoty na utrzymanie rodziny powódce często brakuje pieniędzy na zaspokojenie wszystkich usprawiedliwionych, niezbędnych potrzeb rodziny.

W ocenie Sądu kwota jaką dysponuje powódka jest niewystarczająca na pokrycie jej usprawiedliwionych potrzeb oraz dodatkowo zaspokojenie potrzeb rodziny.

Według art. 27 kro istnieje bowiem zasada równej stopy życiowej wszystkich członków rodziny, powstałej na skutek zawarcia małżeństwa. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu cyt. wyżej uchwały z dnia 16 grudnia 1987r., III CZP 91/86, podkreślił, że zakres obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny kształtuje zasada, iż stopa życiowa małżonków, choćby pozostających w faktycznym rozłączeniu, powinna być z reguły równa. Obowiązek małżonka z art. 27 kro nie zależy od tego, czy drugi małżonek znajduje się w niedostatku, lecz od tego, by jeden z małżonków nie mógł zaspokajać swoich potrzeb w takim zakresie, w jakim może to uczynić małżonek drugi.

Nie ulega wątpliwości, iż obecnie pozwany znajduje się w lepszej sytuacji finansowej. Jego miesięczny dochód z tytułu emerytury jest wyższy od uzyskiwanego przez powódkę o ok. (...)zł.

W sytuacji, gdy małżonkowie, którzy nie mają dzieci lub których dzieci usamodzielnili się, pozostają w faktycznej separacji, obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny w istocie będzie się sprowadzał do obowiązku alimentowania jednego z małżonków przez drugiego. Podstawą tego szczególnego obowiązku będzie art. 27 kro, w konsekwencji czego dla określenia jego istnienia i rozmiaru decydująca będzie zasada równej stopy życiowej małżonków, a nie pozostawanie małżonka uprawnionego w niedostatku.

Zdaniem Sądu przyczynienie się przez pozwanego do zaspokajania potrzeb rodziny w kwocie (...) zł miesięcznie leży w granicach jego możliwości majątkowych i zarobkowych. Wskazywane przez pozwanego koszty utrzymania własnego w postaci zakupu: ubioru – ok. (...) zł, papierosów – ok. (...) zł, lekarstw – ok. (...) zł, alkoholu – ok. (...) zł dają łączną kwotę ok. (...) zł miesięcznie, więc do dyspozycji pozostaje mu nadal kwota ok. (...) zł emerytury. Pozwany powinien partycypować w kosztach utrzymania mieszkania, ponoszenia wszystkich kosztów związanych z opłatami za media, remonty, partycypować w kosztach żywienia rodziny, utrzymania w domu higieny i porządku. Ciężar prowadzenia gospodarstwa domowego spoczywa w chwili obecnej w zasadzie wyłącznie na powódce i to zarówno, gdy pozwany przebywa w domu jak i pozostaje poza nim. Tracą na znaczeniu argumenty wskazywane przez pozwanego, że zmuszony jest stołować się poza domem i wydatkować na to znaczne środki; w ocenie Sądu powodem jego nieporozumień z powódką jest fakt nadużywania przez niego alkoholu i uzależnienie od niego, a w konsekwencji – mając na uwadze zasady doświadczenia życiowego – rozkład życia rodzinnego, zaś decyzje o kilkudniowych niepowrotach do domu i żywieniu się poza nim są decyzjami samego J. W. (2), który do tego typu zachowań i postępowania nie jest w żaden obiektywny sposób zmuszany. Biorąc już pod uwagę, że pozwany czasami jada poza domem, do dyspozycji pozostaje mu i tak kwota pozwalająca na uiszczanie na rzecz powódki świadczenia w kwocie (...) zł miesięcznie. Nie bez znaczenia pozostaje przyznany przez pozwanego fakt, że nawet płacąc na rzecz powódki kwotę (...) zł miesięcznie przyznana jej w ramach postanowienia o zabezpieczeniu, starcza mu pieniędzy na życie i utrzymanie (k. 56v in fine).

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 27 kro w punkcie I sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powódki świadczenie pieniężne na cele zaspokajania potrzeb rodziny w kwocie po (...) złotych miesięcznie, poczynając od dnia (...) r. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo jako niezasadne, o czym orzeczono jak w punkcie II wyroku.

W punkcie III sentencji sąd obciążył powoda kosztami sądowymi na mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Z uwagi na sytuację majątkową J. W. (1) Sąd nie obciążył jej kosztami sądowymi w części oddalonego powództwa.

W punkcie V sentencji wyroku Sąd orzekł o nadaniu wyrokowi co do pkt I rygoru natychmiastowej wykonalności, zgodnie z art. 333 § 1 pkt 1 kpc.